

Social- og ældreminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samråd med social- og ældreministeren om en værdig ældrepleje under S-regeringen
Dato / tid	Torsdag d. 23. juni 2022, kl. 11.45-12.45
Sted	Social- og Ældreudvalget
Talens varighed	Ca. 10 minutter.
Talens formål	Besvare samrådssp. AF, AG og AH

Samrådsspørgsmål AF, AG og AH stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V):

Samrådsspørgsmål AF

"Vil ministeren redegøre for, hvorfor regeringen ikke har holdt hånden under dansk velfærd, som ministeren ellers ved flere lejligheder har nævnt, siden antallet af medarbejdere i ældreplejen pr. ældre er faldet, efter S-regeringen trådte ind i regeringskontorerne i 2019?"

Der henvises til artikel i NB-økonomi:

<https://www.nb-okonomi.dk/2022/05/04/antallet-af-ansatte-pr-aeldre-er-faldet-under-s-regeringen/>

Samrådsspørgsmål AG

Vil ministeren oplyse, hvornår regeringen lever op til sit valgløfte om, at holde hånden under dansk velfærd og f.eks. sikre flere ansatte pr. ældre, således at den negativt nedadgående spiral, som har taget form efter den Socialdemokratiske regering trådte ind i regeringskontorerne, vendes?"

Der henvises til artikel i NB-økonomi:

<https://www.nb-okonomi.dk/2022/05/04/antallet-af-ansatte-pr-aeldre-er-faldet-under-s-regeringen/>

Samrådsspørgsmål AH

”Vil ministeren redegøre for, hvilken betydning ministeren mener det har for en værdig ældrepleje, at antallet af ansatte pr. ældre er faldende?”

Der henvises til artikel i NB-økonomi:

<https://www.nb-okonomi.dk/2022/05/04/antallet-af-ansatte-pr-aeldre-er-faldet-under-s-regeringen/>”

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet – og tak for invitationen til samrådet i dag, hvor vi får mulighed for at drøfte udviklingen på ældreområdet, som er et vigtigt emne og noget, der optager mig meget.

Og jeg tror, spørger og jeg er enige, når jeg siger, at ældreområdet står over for store udfordringer. Det er netop derfor, at regeringen har fokus på at holde hånden under den danske velfærd og sikre en værdig ældrepleje – også fremadrettet.

Derfor kan jeg ikke understrege nok, hvor vigtigt det var, at regeringen som det første løftede kommunernes økonomi, så pengene til velfærden følger med, når vi hvert år bliver flere ældre. Og mere til faktisk.

Denne regering har gjort op med de mange tidligere års nedskæringspolitik, der har betydet, at medarbejderne har skullet løbe stærkere og stærkere. Det har bestemt ikke gavnet

arbejdsmiljøet eller fastholdelsen af dygtige medarbejdere i ældreplejen – tværtimod.

Vi har med de seneste fire års økonomiaftaler tilført 5,9 mia. kr. mere til kommunerne.

Vi har også fremsat en velfærdslov, der skal forpligte den til enhver tid siddende regering til at lade pengene følge med, når vi bl.a. bliver flere ældre. Det er en helt central forudsætning for en tryk og værdig ældrepleje med gode arbejdsvilkår og godt arbejdsmiljø.

Derfor ærgrer det mig også, at der ikke har været politisk opbakning til en velfærdslov. Ikke på regeringens vegne, men på de ældres og medarbejdernes vegne – for det er dem, der skal klare mere på den samme tid.

Det undrer mig, at de blå partier ikke ønsker at støtte op om en velfærdslov – når de samtidig kritiserer regeringen for ikke at holde hånden under velfærden. Man kan jo godt blive lidt i tvivl om, hvorvidt de blå partier, der siger, at de ønsker, at pengene skal følge med det stigende antal ældre, rent faktisk selv mener det – når de nu ikke vil bakke op om en lov, der sikrer netop det.

Svaret på samrådsspørgsmålene kan således kort opsummeres til, at regeringen bestemt har holdt hånden under velfærden. Såvel med årlige løft af den kommunale økonomi, som ved en udligningsreform, der flytter ca. 1,4 milliarder kroner til yderkommunerne, så der er råd til en ordentlig velfærd i alle dele af Danmark.

[Ældreområdet er udfordret]

At pengene følger med det stigende antal ældre er en helt afgørende forudsætning for en god og værdig ældrepleje. Men det er ikke nok.

Det er ingen hemmelighed, at ældreområdet er udfordret, bl.a. fordi det er svært at rekruttere til området.

Det skyldes bl.a., at vi har den laveste ledighed i 13 år og den højeste beskæftigelse nogensinde. Det er jo i sig selv noget, vi skal glæde os over. Det betyder bare også, at der er stor konkurrence om arbejdskraften på tværs af brancher, hvilket gør det sværere at tiltrække de ledige til ældreplejen.

Den lave arbejdsløshed forstærker med andre ord de arbejdskrafts- og rekrutteringsudfordringer, der i forvejen er på ældreområdet. Tal fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Re-

kruttering viser, at omkring 40 pct. af alle forsøg på at rekruttere social- og sundhedshjælpere og –assistenter og sygeplejesker ender med, at stillingen ikke besættes, eller at stillingen besættes med medarbejdere uden de efterspurgte kvalifikationer.

Vi lever længere og længere – og det er rigtig positivt. Men det stigende antal ældre borgere betyder også, at ældreområdet, som vi kender det, udfordres.

Dertil kommer aldringen af de store fødselsårgange. Det forstærker behovet for at få tiltrukket personale til ældreplejen – og behovet for at gentænke, hvordan vi indretter vores ældrepleje. For vi kan kun bruge tiden én gang – og derfor skal vi sørge for at bruge den rigtigt.

Når det er sagt, vil jeg dog gerne lige knytte et par bemærkninger til de tal, der ligger til grund for samrådet her. For Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed har jo ikke lavet opgørelsen for at sige noget om udvikling i serviceniveau på ældreområdet eller kvaliteten af ældreplejen.

Og det duer den heller ikke rigtig til. For det første er der medarbejdergrupper og personale i kommunerne, der slet ikke er med i opgørelsen. Eksempelvis elever.

For det andet så viser opgørelsen udviklingen i antallet af social- og sundhedsmedarbejdere i forhold til antallet af borgere i alderen 65 år og derover – ikke udviklingen i forhold til antallet af ældre, der modtager hjælp.

Og det er langt fra alle borgere over 65 år, der har brug for pleje eller andre former for hjælp. Heldigvis. Opgørelsen siger altså ikke rigtig noget om den virkelighed, der møder de ældre, der modtager hjælp.

Og i øvrigt omfatter analysen kun kommunalt ansatte – ansatte i den private del af ældreplejen er jo ikke med.

[Tiltag]

Men tilbage til udfordringerne for ældreområdet. Her har vi allerede sat ind over en bred kam med en række tiltag, der skal forbedre værdigheden i ældreplejen og øge rekrutteringen til området.

Og vi har igangsat et arbejde med en ny ældrelov. Der er over tid opstået alt for mange regler og krav om dokumentation, der ikke tjener et reelt formål. Med Ældreloven vil vi gøre op med unødigt og meningsløs bureaukrati og komme kontrollen til livs.

Og med velfærdsaftalerne, er vi allerede i gang med at give friere rammer til en mere optimal organisering af ældreplejen. Derfor har vi inviteret kommunerne til at indgå velfærdsaftaler, bl.a. på ældreområdet. Med velfærdsaftalerne sætter vi ældreplejen fri fra regler. Det er et opgør med bureaukratiet og borgerfjerne opgaver, så tiden med de ældre sættes i centrum.

Regeringen har også sat gang i udbredelse af faste og selvstyrende teams i kommunerne. Erfaringerne viser, at faste teams i ældreplejen medvirker til at sikre større ansvar og arbejdsglæde hos medarbejderne og mindske sygefraværet. De er således en af vejene til at gøre det mere attraktivt at arbejde i ældreplejen – og dermed også en vigtig del af løsningen på udfordringerne med mangel på medarbejdere.

Der blev afsat midler til faste teams i hjemmeplejen både med regeringens første finanslov aftalt i 2019, hvor vi sammen med Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet afsatte midler til at styrke omsorg og nærvær i ældreplejen – og senest op til jul, hvor vi afsatte en pulje med tæt på 200 mio. kr. til omstillingen. Til glæde for både de ældre, men også medarbejderne, der får mere mening og ansvar i arbejdet.

Velfærdsteknologi er også ét blandt flere greb, der kan være med til afhjælpe udfordringerne. Velfærdsteknologi kan være med til at frigøre tid, sådan så medarbejderen får mere tid til selve kerneopgaven – nemlig den borgernære omsorg og pleje. Jeg synes derfor, at vi skal omfavne, at vi lever i en teknologisk tidsalder og gribe de muligheder, som det giver os for at organisere ældreplejen mere optimalt med blik for den enkelte borgers behov.

Gode uddannelser og gode arbejdsvilkår er helt afgørende, hvis vi skal styrke rekrutteringen til faget – og samtidig sørge for, at medarbejderne ikke forlader det igen. Ældreplejen skal være et sted, hvor flere har lyst til at arbejde.

Med finanslovsaftalen for 2021 løftede vi ældreplejen med 1,8 mia. kr. i alt over fire år, og 0,5 mia. kr. varigt fra 2025 til højere faglighed og flere ansatte i ældreplejen. Når modellen er fuldt indfaset i 2024, vil kommunerne samlet set og fremover have midler til at ansætte 1.000 flere medarbejdere i ældreplejen, samtidig med at 1.000 ufaglærte i ældreplejen er sendt i en social- og sundhedsfaglig uddannelse.

I den forbindelse finder jeg det meget positivt, at kommunerne ved udmøntningen af midlerne i år har meldt ind, at de

faktisk *forventer* at sende op mod 1.800 medarbejdere i uddannelse i perioden 2021 til 2024. Det er jo næsten dobbelt så mange – og det glæder mig meget, at ordningen er blevet taget godt i mod.

Vi har desuden afsat 80 mio. kr. årligt fra 2021-2024 til et ekstraordinært løft af taxametertilskuddene til hovedforløbene på social- og sundhedsuddannelserne, dvs. både social- og sundhedsassistent og social- og sundhedshjælper.

Ligeledes er der indgået aftaler, der sikrer løn under uddannelsen til studerende over 25 år og en læreplads til alle på SOSU-uddannelsen.

Alt sammen tiltag, der skal være med til at få flere til at søge ind i faget, så vi kan sikre, at der bliver ved med at være dygtige social- og sundhedsmedarbejdere til vores plejehjem og i hjemmeplejen.

I januar i år indgik regeringen desuden sammen med Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne aftaler om en række reformer, som samlet set styrker den strukturelle beskæftigelse med ca. 12.000 personer. Med aftalen fjerner vi bl.a. de strukturelle bremsekodser, så folkepensionister ikke længere behøver at tænke

på, om de kan arbejde ved siden af pensionen, ligesom de ikke bliver ramt af modregning, hvis deres ægtefælle har en arbejdsindtægt. Og sidstnævnte blev vedtaget i Folketinget tidligere på måneden.

Regeringen tager med andre ord udfordringerne med rekruttering og fastholdelse på ældreområdet meget seriøst.

[Afrunding]

Vi skal alle i Danmark kunne være trygge ved, at der er en ordentlig og værdig ældrepleje til os, når vi engang bliver gamle og ikke længere kan klare os selv længere. Det kræver at pengene følger med, så kommunerne har råd til at ansætte flere medarbejdere, i takt med at vi bliver flere ældre. Her har denne regering lagt en ny kurs i forhold til den tidligere regering, som jeg mener er fuldstændig afgørende for at holde hånden under vores velfærd.

Jeg må også være ærlig at sige, at jeg tror, at en del af de rekrutteringsudfordringer, vi ser på ældreområdet i dag, skyldes, at man i alt for mange år har skullet spare og skære ned, så medarbejdere hele tiden har skullet løbe hurtigere og hurtigere. Og gå på kompromis med deres faglighed. Det slider på arbejdsglæden og på stoltheden. Den negative spiral

skal vi have vendt, så flere har lyst til at arbejde i ældreplejen – og så flere har lyst til at blive.

Jeg har over de seneste 5 måneder holdt fem borgermøder rundt om i landet, hvor mere end 1.000 medarbejdere, pårørende, ældrerådsmedlemmer, frivillige mv. er mødt op for at komme med deres input til, hvordan vi med en ny ældrelov kan skabe en bedre ældrepleje. Derudover har jeg holdt en række dialogmøder med medarbejdere i ældreplejen. Og min klare oplevelse af de møder er, at vi med statsministrens nytårstale og arbejdet med en ny ældrelov har givet mange medarbejdere et fornyet håb om, at arbejdsforholdene i ældreplejen kan blive bedre. Derfor påhviler der også os politikere her på Christiansborg et stort ansvar for at indfri de forventninger, som medarbejderne med rette har til os:

- Om at vise dem den tillid, de med deres faglighed og store indsats fortjener.
- Om at tage et endeligt opgør med alle de registreringer og al den dokumentation, der ikke tjener andet formål end kontrol eller rygdækning. Men som stjæler tiden fra det vigtigste – og dét som er grunden til, at medarbejderne valgte at gå ind i faget – nemlig plejen og omsorgen for de ældre.

- Om at vi fremover ikke reagerer på en enkeltsag med at lave en masse nye snærende regler, der på ny standardiserer og indskrænker medarbejdernes mulighed for at bruge deres faglighed til – sammen med de ældre selv – at give den pleje og omsorg, den ældre har behov for.

Jeg håber meget, at alle jer og jeres partier vil være med til at lave en ny ældrelov, som indfrier alle de forventninger, som medarbejderne – og de ældre – har til os, så vi sikrer de ældre en bedre pleje og omsorg.

Tak for ordet.